

Türkçe Ana Dili ve Çift Dillilik Araştırma Merkezi

Türk Diasporasında
Ana Dili
ve
Çift Dillilik
Sempozyumu

4 Haziran 2022, Ankara

Özet Kitapçığı

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Göç Araştırmaları Vakfı

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Iřıl Uluçam-Wegman, *Duisburg-Essen Üniversitesi*

Doç. Dr. Bahar Otçu-Grillman, *Mercy College*

Doç. Dr. Elif Aktaş, *Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi*

Doç. Dr. Aslıhan Sencel Bingöl, *Gazi Üniversitesi*

Doç. Dr. Ülker Şen, *Gazi Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Bayram Arıcı, *Muş Alparslan Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Büşra Süverdem, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Demet Gülçiçek, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

Dr. Gülşat Bican, *Milli Eğitim Bakanlığı*

Sempozyum Sekreteryası

Tuğçe Genç, *Araştırma Asistanı*

1.Oturum

Türk Diasporasında Türkçe Öğretimi: Almanya Örneği

Oturum Başkanı

Doç. Dr. Bayram Arıcı

Muş Alparslan Üniversitesi

Almanya'daki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretiminde Motivasyon Kaynaklarının Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Doç. Dr. Filiz Mete

Hacettepe Üniversite

Özgül Özbek

*Yüksek Lisans
Öğrencisi, Hacettepe
Üniversitesi*

Bu çalışma, ana dili Türkçe olan Türk çocuklarının Almanya'daki Türkçe öğretimine yönelik tutumlarının ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda "Almanya'da Türkçe öğretimi gören Türk öğrencilerinin Türkçe öğretimine yönelik tutumlarına motivasyon kaynaklarının etkisi nelerdir?" sorusuna cevap aramıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Almanya'nın Kuzey Ren-Vestfalya eyaletinde 11- 18 yaş grubunda ve 5.- 12. sınıflar arasındaki öğrencileri ve bu öğrencilere Türkçe öğreten öğretmenler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yapılacak deneysel çalışma için ana dili Türkçe olup Türkçe dersi alan ve almayan tahmini 50 öğrenciyle çalışılacaktır. Deneysel çalışmanın yanında yurtdışında Türkçe dersi veren 12 öğretmenimizle de yarı yapılandırılmış görüşme formu sorularıyla görüşmeler yapılacaktır. Yapılan görüşmelerle, öğretmenler açısından motivasyon kaynaklarının öğrencilerin Türkçe öğretimine tutumlarına etkisi araştırılmış olacaktır. Nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanılacağı çalışmada Türkçenin öğretimine motivasyon kaynaklarının etkisi ile ilgili veriler, uygulanacak Türkçenin öğrenimi ve öğretimiyle ilgili tutum anketi ve sonrasında gerçekleştirilecek öğretmen görüşmeleriyle elde edilecektir. Anketler SPSS istatistik programında işlenecek ve ağırlıklı unsurların saptanması için veri tabanı faktör analizine tabi tutulacaktır. Elde edilen veriler tablolar hâlinde sunulacaktır. Öğretmenlerimizle yüz yüze yapılan odak grup görüşmeleri ise betimsel analizle değerlendirilecektir. Çalışmanın, Türkçe öğretiminde motivasyon kaynaklarının hangi yönde öğrencileri etkilediğini ortaya konulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Yurt dışındaki Türk çocuklarının motivasyon kaynaklarının belirlenmesi kimliği etkileyen ana dili öğretimi sürecini olumlu etkileyecektir.

Almanca- Türkçe Dil İlişkisi: Almanya Örneği

Prof. Dr. İbrahim
Ahmet Aydemir

Hacettepe
Üniversitesi

Bu bildiriye, Almanca-Türkçe dil ilişkisi Almanya örneğinde ve Johanson'un *Kod Kopyalama Modeli* (Code-Copying Model) temelinde eşzamanlı olarak incelenecektir. Bugün Almanya'da büyük ölçüde konuşma dili olarak varlığını sürdüren Türkçe, dilsel özellikleri, gelişim çizgisi ve maruz kaldığı yoğun dil ilişkisi açısından çağdaş Türkiye Türkçesinden farklılık göstermektedir. Bildiriye öncelikle Almanca-Türkçe dil ilişkisinin sosyolinguistik arka planı ele alınacak, daha sonra Almancadan Türkçeye yapılan kopyalar irdelenecektir. Johanson'un Türk dil ilişkileri bağlamında geliştirdiği *Kod Kopyalama Modeli*, kopyalamanın sosyolojik açıdan baskın koddan (B dili) sosyolojik açıdan zayıf koda (A dili) yapıldığı noktasından hareket eder (Johanson 2002). Bu modele göre üç tür kopya vardır: *genel kopya* (global copy), *seçilmiş kopya* (selective copy) ve *karışık kopya* (mixed copy). Yaklaşık 60 yıldır Almanya'da ve Almancanın yoğun etkisinde varlığını sürdüren Türkçe, genelde "Almanya Türkçesi" olarak adlandırılmaktadır (Johanson 1993). Yoğun dil ilişkisi neticesinde baskın kod Almancadan zayıf kod Türkçeye çok sayıda gramatikal öge kopyalanmıştır. Aynı zamanda çok sayıda sözdizimsel yapı ya da kalıp da Almancadan Türkçeye kopyalanmıştır (Almancanın etkisiyle ad cümleciklerinin temel cümleden sonra konumlanması gibi). Özellikle bu tip yapısal kopyalar bu bildiriye ağırlıklı olarak incelenecektir.

Dil Öğretiminde Oyunlaştırmanın Temel İlkeleri ve İki dilli Sınıflar İçin Oyunlaştırmaya Yönelik Bir Uygulama: Yolculuk

Öğr. Gör. Ezgi İnal

İstanbul Aydın Üniversitesi

İki dillilik ya da çok dillilik günümüzde küresel bir özellik kazanarak birden fazla dilin ve kültürün dinamiklerini içinde barındıran kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İki dilli kavramı, en genel tanımıyla iki dili günlük ihtiyaçları doğrultusunda aktif olarak kullanabilen bireyleri tanımlamak için kullanılmaktadır. Dünyanın pek çok yerinde birden fazla dili kullanabilen insanların olduğu bilinmektedir. Bu çerçevede gerçekleştirilen eğitim ortamlarında dilin kullanımına dair yöntemler, materyaller ve uygulama alanı olan sınıfların öğretim programlarına odaklanan pratiklerin niteliği de önem arz etmektedir. Nitekim bu uygulamalar ana dili öğretimi ya da yabancı dil öğretimi kapsamında değerlendirilmemeli ve iki dilli öğrencilerin yer aldığı sınıflarda onların ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapılması, var olan çalışmaların geliştirilmesi ve teknolojik altyapı ile birleştirilerek yeniden sunulması gerekmektedir. Son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle birlikte ve bütün dünyayı etkileyen covid-19 sürecinin ardından dil öğretiminde de öğreniminde de dijital uygulamalardan yararlananların sayısı her geçen gün artmakta ve 21.yüzyıl yeterlikleri odağında oyunlaştırma uygulamalarının, pek çok alanda olduğu gibi eğitim alanında da sınıf içi uygulamalarda kendisine yer bulduğu görülmektedir. Oyunlaştırma uygulamaları, bireyin psikolojik süreçlerini de ders tasarımına dâhil etmeyi amaçladığından diğer sınıf içi uygulamaların yanında oldukça özel bir yere sahiptir. Bu çalışmada yurtdışındaki Türk çocuklarına okutulan Türkçe ve Türk Kültürü dersi odağında iki dilli (Almanca-Türkçe) çocuklar için hazırlanmış "Yolculuk" adlı oyunlaştırma uygulaması tanıtılmıştır. Bu uygulama çerçevesinde dil öğretiminde oyunlaştırmanın temel ilkelerine ve uygulama aşamalarına yer verilmiştir.

2. Oturum

Türk Diasporasında İki Dillilik ve Dil Politikaları

Oturum Başkanı
Doç. Dr. Filiz Mete
Hacettepe Üniversitesi

İş Gücü Göçü Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalarda Dil Olgusu

Arş. Gör. Merve
AVCI

*Hacettepe
Üniversitesi*

Arş. Gör. Günçe
GÜNDOĞDU

*Hacettepe
Üniversitesi*

Göç, farklı bir uluslararası sınıra ya da aynı ülkenin sınırları içinde hareket etme süreci olarak tanımlanmaktadır (IOM, 2004). Ekonomik, sosyal veya kültürel nedenlerle Türkiye’den Avrupa’ya yapılan göçler, göç edilen bölgelerde Türk nüfusunun kalıcılışmasını ve sürekliliğini de beraberinde getirmiştir. Özellikle Batı Avrupa’ya yapılan göçlere ilişkin hem basın yayın organları hem de politikacılar yoluyla Türk göçmenlere karşı yürütülen en ciddi kampanya entegrasyon odaklı çalışmalardır (Yağmur, 2007). Entegrasyon sürecinin en önemli unsurlarından birini ise dil politikaları oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma, Türkiye’de iş gücü göçü üzerine yapılan lisansüstü tezlerde dil unsurunun ele alınma biçimini betimlemeye odaklanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda doküman analizi yöntemi kullanılmış, elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Çalışmanın veri kaynağını Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “iş gücü göçü” anahtar kelimesiyle yapılan arama sonucunda elde edilen 87 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Söz konusu tezler sosyoloji, iktisat, coğrafya ve çalışma ekonomisi gibi çeşitli alanlarda yapılmıştır. Türkiye iç göçleri, Suriyeli göçmenler ve Türkiye’ye göç konularında yazılan tezler ise çalışma kapsamı dışarısında bırakılmıştır. Çalışma sonucunda incelenen tezlerin bazılarında dil olgusunun entegrasyonla ilişkilendirilerek sunulduğu, bazılarında dil olgusuna yer verilmediği tespit edilmiştir. Entegrasyon sürecine dil olgusu bağlamında değinen çalışmalarda göç edilen ülke dilinin bilinmemesinin işçi ve işçi ailelerine etkileri üzerinde durulmuştur.

Changes In Language Policy In US Reshape Translanguaging As The Pedagogical Framework

Meral Kaya

*Brooklyn Universty,
PHD*

As US embraces the multilingual society (Wiley and Garcia, 2016) more significant language policies and language teaching and learning framework come to light. Although these changes occur in state, local and institutional level they highlight the needs for changes in teaching and learning multilingualism as well as pedagogical framework. As a result, one important concept, translanguaging (Garcia, 2000), has emerged as pedagogical attitude and multimodal teaching practice. Translanguaging allows children use their linguistic repertoire as strength, brings their full potential in language skills and learns content as well as develop language practices. One of the pedagogical practice is to allow children to bring their background knowledge into content teaching in both languages. Teaching language through content such as science, math and history intentionally and purposefully support students' language learning. When learning Turkish in Turkish language Schools in New York City, USA, some teachers use children's content knowledge to empower their Turkish language skills. While they learn Turkish through content they sharpen their academic language in both Turkish and English as well as use their reading and writing skills in Turkish. In the presentation, examples from students' work will shed light on this learning process and how translanguaging can be a catalyst in Turkish language development and how translanguaging plays a key role in valuing the home language as well as culture.

3. Oturum

Türk Diasporasında Türkçe Ana Dili Öğretimine Genel Bir Bakış

Oturum Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Büşra Süverdem

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Yurt Dışında Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimi: Bir Meta-Tematik Analiz

Doç. Dr. Nurşat
BİÇER

Amasya Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi
Yakup ALAN

*Kilis 7 Aralık
Üniversitesi*

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan endüstriyel gelişimler neticesinde, özellikle Avrupa ülkelerinde işçi ihtiyacı ön plana çıkmış ve bu ihtiyacın karşılanması amacıyla işgücüne yönelik göçler yaşanmaya başlamıştır. Türkiye de var olan işgücü ihtiyacını karşılayan ülkelerden biri olmuş, bunun neticesinde de milyonlarca Türk vatandaşı farklı ülkelere göç etmiştir. Göç eden vatandaşların çocuklarının iki dilli ortamda dünyaya gelmesi de ana dili olarak Türkçe öğretimi faaliyetlerinin ön plana çıkmasında etkili olmuştur. İki dilli bir ortamda yetişen bireylere ana dili olarak Türkçe öğretimi faaliyetlerinin belirlenen hedeflere ulaşabilmesinde ve bireylerin ana dilini etkili bir şekilde kullanabilmesinde yürütülen çalışmaların niteliği oldukça önemli bir yerde durmaktadır. Bu araştırmanın amacı da yurt dışında ana dili olarak Türkçe öğretim faaliyetlerine yönelik hazırlanan çalışmaları meta-tematik analiz çerçevesinde inceleyerek mevcut durumu ortaya koymaktır. Böylece yurt dışında Türkçe öğretimiyle ilgili nitel boyutlu katılımcı görüşlerine dayalı çalışmalar incelenerek kapsamlı sonuçların elde edilmesi beklenmektedir. Bu analizle alan yazınında bir konuyla ilgili hazırlanan nitel boyutlu çalışma bulgularının incelenerek ortak kod ve temaların bir araya getirilmesi sağlanır. Belirlenen amaç doğrultusunda Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi ve Google Akademik, TR Dizin, EbscoHost, Web of Science gibi veri tabanlarından faydalanılarak 2010-2020 yılları arasında hazırlanan yurt dışında ana dili olarak Türkçe öğretimi konulu görüşme, gözlem, günlük verilerini içeren nitel çalışmalar analize dâhil edilecektir. Araştırmada veriler, içerik analizinden faydalanılarak çözümlenecektir. Araştırma sonucunda incelenen nitel çalışmalarda değinilen bulgulardan hareketle temalara ulaşılabilecektir. Araştırmada elde edilen kodlar Wisemapping programı aracılığıyla görselleştirilecektir. Araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, yurt dışında ana dili olarak Türkçe öğretimi faaliyetlerine ve araştırmacılara yol göstereceği düşünülmektedir.

4. Oturum

Yurt Dışında Türkçe Öğretiminde Materyaller

Oturum Başkanı
Doç. Dr. Ülker Şen
Gazi Üniversitesi

Göçmen Ve Mülteci Öğrenciler İçin Eğitim Teknolojileri Destekli Dil Alaşımı Ders Modeli: Materyal Örnekleri

Doç. Dr. Celile
Ökten

*Yıldız Teknik
Üniversitesi*

Doç. Dr. Neslihan
Karakuş

*Yıldız Teknik
Üniversitesi*

Duygu Kılıç

*Uzman İngilizce
Öğretmeni*

Mehmet Önder
Karacaoğlu

*Uzman Türkçe
Öğretmeni*

Ülkemizde ilköğretim ve ortaöğretim kademelerindeki göçmen ve mülteci öğrenci sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Bu öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyum sağlamaları için Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu uyum süreçlerinde dil alaşımı arabuluculuk rolü taşımaktadır. Dil alaşımı, iletişimsel yetkinliği artırmak için uygulanan stratejilerin ürünüdür. Bu yaklaşıma göre diller zihnimizde ayrı bölümlerde yer almazlar. Bilişsel olarak birbirleri ile ilişkilidirler ve bütünsel olarak değerlendirilirler. Dil alaşımı, bireylerin tüm dilbilimsel bilgi ve birikimlerini kullanmalarına imkân tanır. Bu sayede iki dilli, çok dilli veya çoğul dilli bireylerin dil öğrenme süreçlerine katkı sağlar. Araştırmanın yürütülmesinde kullanılacak yöntem eylem araştırmasıdır. Son yıllarda, eğitim alanında uygulamaya dayalı çalışmalarda eylem araştırmalarına sıkça başvurulmaktadır. Eylem araştırması eğitimcilerin uygulamalarını iyileştirmek ve onları bilgilendirmek için sistemli ve sürekli olarak yürütülen araştırmadır. Araştırma kapsamında 25 öğretmene dil alaşımı ders modeli eğitimi verilmiş ve web 2.0 araçları ile hazırlanmış örnekler gösterilerek öğretmenlerin yeni materyaller geliştirmeleri istenmiştir. Dil alaşımı, sosyal bilimlerde yenilikçi bir yaklaşım, yöntem veya teknik olarak değerlendirilebilir. Bu çalışma kapsamında katılımcı öğretmenlere dil alaşımıyla ilgili teorik bilgi verilmiş, dört temel dil becerisini geliştirmek amacıyla planlanan dil alaşımı uygulama ve etkinlik örnekleri sunulmuştur. Ayrıca katılımcı öğretmenler edindikleri bilgiler ve yaptıkları gözlemler sonucunda hâlihazırda kullandıkları ders materyallerini dil alaşımı ve web 2.0 araçlarıyla birlikte yeniden düzenlemişlerdir. Katılımcılar tarafından tasarlanan etkinlikler daha sonra eğitim öğretim ortamlarında kullanılacak ve araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Bu sayede Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin tüm dilsel birikimlerinden faydalanarak dil öğrenme süreçlerine katkı sağlanacaktır.

Türkçe ve Türk Kültürü Ders Programının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından Değerlendirilmesi

Ögr. Gör.
Dr. Hüseyin
Göçmenler

*Hacettepe
Üniversitesi*

İçinde yaşadığımız zaman diliminde, eğitimi küresel eğilimlerden bağımsız görmek mümkün değildir. Bu noktada karşımıza 21. yüzyıl becerileri çıkmaktadır. Zamanın/günümüzün/çağın gereklerine yanıt verebilmek için 21. yüzyıl becerileri ortaya konmuştur. Söz konusu becerilerin odağında öğrenciler bulunmaktadır. Bu çerçevede eğitim sisteminde öğrencinin rolü yeniden tanımlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, öğrencinin rolünü paydaşlarıyla tanımlayabilmek için kapsamlı bir anket gerçekleştirmiştir. Anket sonuçları ile 21. yüzyıl becerileri arasında büyük bir uyum olduğu görülmüştür. Söz konusu beceriler ile ana dil öğrenimi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bu çerçevede Türkçe Eğitimi programında 21. yüzyıl becerilerine yeterli düzeyde olmasa da yer verilmiştir. 2018 yılında Türkçe ve Türk Kültürü dersi programı hazırlanmıştır. Bu çalışma ile yurt dışında yaşayan Türk çocukları için hazırlanmış Türkçe ve Türk Kültürü ders programında, 21. yüzyıl becerilerine ne düzeyde yer verildiği incelenmiştir. Araştırma nitel bir araştırma yöntemi olan durum çalışması şeklinde gerçekleştirilecektir. Türkçe ve Türk Kültürü 2018 programı ve 21. yüzyıl becerileri (Partnership for 21st Century Skills, 2009) doküman olarak kabul edilecek, 1. ve 8. seviye arasında yer alan konuşma, dinleme, yazma ve okuma kazanımları içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Türkçe ve Türk Kültürü programının 21. yüzyıl becerilerine duyarlı olarak hazırlandığı görülmektedir. Bu durum programda da ifade edilmektedir. Dinleme becerileri açısından medya okuryazarlığı, iletişim, eleştirel düşünme alt becerilerine yeterince yer verilmiştir. Bilgi okuryazarlığı, problem çözme gibi beceriler daha fazla işe koşulmalıdır. Konuşma becerileri açısından; yenilikçilik ve yaratıcılık becerilerine daha ağırlıklı olarak yer verilmelidir. Sosyal beceriler, hesap verebilirlik, sorumluluk, esneklik ve uyum becerileri daha fazla işe koşulmalıdır. Okuma becerilerinde 21. yüzyıl becerilerine büyük ölçüde yer

verildiği görülmektedir. Yazma becerileri açısından; yaratıcılık ve yenilikçilik becerileri daha fazla kullanılmalıdır. Ayrıca işbirliği ve medya okuryazarlığı bağlamında yapılacak metin üretimleri daha etkin olarak işe koşulmalıdır.

Türkçe Ve Türk Kültürü Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi

Tuğba Deniz

*Gazi Üniversitesi,
Yüksek Lisans
Öğrencisi*

Ana dili yurt içindeki ve yurt dışındaki vatandaşlar arasında önemli bir iletişim kaynağıdır. Bir devlet kendi toprakları içinde yaşayan vatandaşlarının ana dili eğitime ne kadar önem veriyor ise çeşitli sebeplerle ülkesinden göç eden vatandaşlarının ana dili eğitimine de o derece önem vermelidir. Türkiye'den Avrupa'ya ilk işçi göçleri 1957 yılında başlamıştır. Bu göçle birlikte Avrupa'da yaşayan Türk çocuklarının dil eğitimi üzerine çalışmalar yapılmıştır. Ders kitapları kapsamı geniş olan çalışmalardan biridir. Yurt dışında yaşayan Türk çocukları için hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü kitapları düzenlenerek 2019 yılında yeni yayımları hazırlanmıştır. Bildiride yeni yayımlanan kitaplar 1-8 sınıf seviyelerinde kullanılan metinlerdeki söz varlığı kelime türlerine göre sınıflandırılmış ve bu kelimelerden sık kullanılan ilk 100 kelime İlyas Göz' ün Türkçe'nin kelime sıklığı sözlüğünde yer alan ilk 100 kelime ile kıyaslanmıştır. İki dilli Türk çocuklarına Türkçeyi öğretmek ve kelime evrenlerini geliştirmek için kelimler çoğu zaman direkt olarak değil metinler içerisine dağıtılarak bağlamı ile birlikte verilmektedir. Bu sebeple öğretilmek istenen kelimeler, kelimelerin bağlamı ve kullanım sıklıkları ile birlikte incelenmelidir. Bildirinin kapsamı kullanım sıklığına göre ilk 100 kelime ile sınırlandırılmıştır. Bildiri nitel araştırma yöntemi ile oluşturulmuştur. Ayrıca kelimelerin tespiti betimsel bir araştırma yöntemi olan tarama-tahlil yöntemi kullanılmıştır. Bildiride amaç iki dilli Türk çocuklarına Türkçeyi öğretmek için seçilen metinlerin aktif ve pasif kelime kullanımına göre incelenerek kitaplara eklenmesinin önemini ortaya koymaktır.

5. Oturum

Göç ve Azınlık Ortamında Türkçenin Öğretimi ve Türkçeye Yönelik Politikalar

Oturum Başkanı

Doç. Dr. Elif Aktaş

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Göçmen Ve Mülteci Öğrenciler İçin Eğitim Teknolojileri Destekli Dil Alaşımı Ders Modeli: Öğretmen Görüşleri

Doç. Dr. Celile
Ökten

*Yıldız Teknik
Üniversitesi*

Doç. Dr. Neslihan
Karakuş

*Yıldız Teknik
Üniversitesi*

Duygu Kılıç

*Uzman İngilizce
Öğretmeni*

Mehmet Önder
Karacaoğlu

*Uzman Türkçe
Öğretmeni*

Ülkemizde ilk ve ortaöğretimdeki göçmen ve mülteci öğrenci sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Bu öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyum sağlamaları için Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu uyum süreçlerinde dil alışımı arabuluculuk rolü taşımaktadır. Dil alışımı, iletişimsel yetkinliği artırmak için uygulanan stratejilerin ürünüdür. Bu yaklaşıma göre diller zihnimize ayrı bölümlerde yer almazlar. Bilişsel olarak birbirleri ile ilişkilidirler ve bütünsel olarak değerlendirilirler. Bu araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine dil alışımı etkinlikleri aracılığıyla katkı sağlamak ve eğitim öğretim ortamlarında kullanılacak sınıf içi etkinlikler ile çevrimiçi materyaller tasarlamaktır. Araştırmanın yürütülmesinde kullanılacak yöntem eylem araştırmasıdır. Eylem araştırması eğitimcilerin uygulamalarını iyileştirmek ve onları bilgilendirmek için sistemli ve sürekli olarak yürütülen araştırmadır. Eğitimde bir araya gelecek olan öğretmenler hem uzman deneyimlerinden yararlanacak hem içerik geliştirme sürecini birlikte yürütecek hem de sonrasında üretilen materyalleri eğitim-öğretim sürecine dâhil edebileceklerdir. Araştırma verileri Yıldız Teknik Üniversitesinden alınan etik izin ve Esenler İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nün oluru ile İstanbul ili Esenler ilçesinde yer alan ortaokullarda görev yapan toplam 115 Türkçe, İngilizce, Arapça öğretmeniyle yapılan öntest aracılığı ile toplanmıştır. Hazırlanan ve alan uzmanlarından alınan görüş sonrası son şekli verilen öntest soruları göçmen ve mülteci öğrencisi olan öğretmenlere yöneltilmiştir. 27 sorudan oluşan öntest ile toplanan veriler analiz edilmiş ve öğretmenlerden gelen cevaplar doğrultusunda göçmen ve mülteci öğrencilere dil öğretirken dil alışımının etkin olarak kullanılmadığı tespit edilmiştir. Araştırmanın ilerleyen safhasında gönüllü olarak katılım sağlayan 25 öğretmene dil alışımı ders modeli eğitimi verilmiş ve web 2.0 araçları ile hazırlanmış örnekler gösterilerek

öğretmenlerin yeni materyaller geliştirmeleri istenmiştir. Sonuç olarak eğitime gönüllü olarak katılan 25 öğretmenin; göçmen ve mülteci öğrencilerine dil öğretirken dil alışımı ders modelini kullanmanın çok daha faydalı olacağı hususunda hemfikir oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenler hem web 2.0 araçlarını tanımış hem de onları kullanarak dil alışımı ders modeli için etkinlik hazırlamıştır. Böylelikle dil alışımı ders modeli tanıtılırken aynı zamanda dil öğretiminde teknolojinin kullanımı da sağlanmıştır.

Borçalı ve Güney Azerbaycan Türklerine Yönelik Dil Politikaları ve Ana Dili Sorunu

Museyib Shiraliyev

*Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
Doktora Öğrencisi*

Dil politikası, bir siyasi otorite içinde bulunan farklı etnik gruplara karşı devletin dil alanında iradesini gerçekleştirmesinin en etkili ve güçlü yoludur. Devlet düzeyinde uygulanan ve politik bir araç olarak kullanılan dil politikaları, ulus-devlet kurma ve ulusal kimlik inşa süreciyle ortaya çıkmış ve şekillendirilmiştir. Bu bağlamda, ulus-devletlerin en çok başvurduğu, dilsel homojenleştirmeyi hedefleyen ve asimilasyonist bir niteliğe sahip olan tekçi dil politikası, resmi dil dışındaki diğer dillerin kademeli olarak kamusal hayattan çıkarılması ve bazı dillerin yok olmasına sebep olmaktadır. Aynı zamanda yasaklayıcı ve asimilasyoncu politikalara karşı, bir hak talebi ve varoluşsal mücadele olarak ortaya çıkan dil hakları ise çok dillilik politikalarını gündeme getirmiştir. Gürcüceyi diğer dillerin etkisinden kurtarmaya çalışan Gürcistan, azınlıkların Gürcü dilini öğrenmesi, devlet dili olarak Gürcücenin bütün kurumlarda hakimiyetinin güçlenmesi ve ülkedeki bütün topluluklar arasında uyumsuzlukların ortadan kaldırılması ve etkileşimin sağlanması için çeşitli dil politikaları uygulamaktadır. Çok etnikli bir toplumsal yapıya sahip olan İran'da ise Farslaştırma politikası ve tek bir dil üzerine kurulan öğretim sistemi, Güney Azerbaycanlılar başta olmak üzere birçok halkın asimilasyonuna, özellikle dil haklarının ihlaline yol açmaktadır. Literatür taraması sonucunda elde edilen verilerin kullanıldığı bu çalışma, Borçalı ve Güney Azerbaycan'da Azerbaycan Türkçesinin mevcut durumunu, ana dillerinde eğitim görme hakkından mahrum olan Güney Azerbaycan Türklerinin, Farsçanın yoğun baskısı altında kendi dillerini koruma çabalarını toplumsal-siyasal ve toplum-dilbilimsel bir bakış açısıyla dil politikaları ve dil hakları bağlamında analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Fenomeno- lojik Bir Araştırma: Ukrayna Örneği

Dr. Öğr. Üyesi
Cafer Çarkıt

*Gaziantep
Üniversitesi*

Kadir Korkutan

*Ivan Franko National
Üniversitesi, Okutman*

Ukrayna'da Türkçeye olan talep son yıllarda artmaktadır. Türkçe, Ukrayna'da üniversite düzeyinde Türk dili kürsülerinde zorunlu, diğer bölümlerde ise seçmeli ders olarak öğretilmektedir. Bu sürecin yürütülebilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe okutmanları görevlendirilmektedir. Bu araştırmada Ukrayna'da Türkçe öğretim sürecine yönelik okutman ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ele alınmaktadır. Böylelikle karşılaşılan bu sorunların çözümüne ilişkin gerekli uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Böylelikle Türkçe okutmanları ile öğrencilerin araştırma konusuna dair görüşlerinin derinlemesine analizinin yapılması hedeflenmiştir. Araştırmanın verileri görüşme ve odak grup görüşmeleri yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler nitel veri çözümleme yaklaşımlarından içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu bağlamda, elde edilen veriler tema ve alt temalara ayrılarak sunulmuştur. Araştırmada okutmanların, öğretim sürecine kılavuzluk edecek rehber ve kaynak kitap eksikliği, interaktif eğitim ortamlarının yetersizliği, Türkiye ve Ukrayna'daki eğitim kurumları arasında imzalanan protokollerin ihtiyaçlara cevap vermede yetersiz kalması gibi sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin kaynak kitap eksikliği, ders yüklerinin fazlalığı, Türkçe konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik sosyal aktivitelerin yetersizliği, telaffuzda yaşanan güçlükler ve Türkçe konuşma kaygısı gibi sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir.